

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМ. В.М.КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**НЕЛЕГАЛЬНА МІГРАЦІЯ
ТА ТОРГІВЛЯ ЖІНКАМИ**

У МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ

(у двох книгах)
КНИГА ПЕРША
Частина 2
*Науково-практичний
та документально-джерельний комплекс*
За загальною редакцією
академіка НАН України **Ю.С.Шемшученка**

Київ
2001

УДК 341.215.43
ББК 60.7я2(4Укр)
Н 49

Відповідальні редактори:

доктор філософських наук, професор,
член-кореспондент Академії правових
наук України **Ю.І. Римаренко**
професор, член-кореспондент Української академії
педагогічних наук **Я.Ю. Кондратьєв**

Відповідальні за випуск:

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент
Академії правових наук України **В.Н. Денисов**
(Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України)
професор **Є.М. Моїсєєв**
(Національна академія внутрішніх справ України)
доценти **С.В. Боброєник** та **А.І.Дмитрієв**
(Київський університет права)
доктор права **В. Сульжинський**
(радник посольства США в Україні)

Нелегальна міграція та торгівля жінками у міжнародно-правовому контексті (у двох книгах). Книга перша. Частина 2 / Авт. кол. Відп. редактори Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв. За редакцією Ю.С.Шемшученка. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київський ун-т права, Національна академія внутрішніх справ України, 2001. — 500 с. (ч. I — С. 1—512; ч. II — С. 513—1012).

ISBN 966-02-1979-2

У науково-практичному та документально-джерельному комплексі вперше в країнах СНД та європейській практиці висвітлені актуальні проблеми запобігання нелегальній міграції та торгівлі жінками. Розглянуто міжнародно-практичні інструменти попередження цих небезпечних явищ, узагальнено відповідний досвід світового співтовариства та окремих країн.

Особливу увагу приділено розкриттю специфіки запобігання нелегальній міграції та торгівлі жінками в Україні.

Книга містить також відповідні документи ООН, УВКБ ООН, МОМ, Ради Європи та оглядові матеріали з цього питання.

Розрахована на професорсько-викладацький склад, аспірантів (ад'юнктів), студентів (курсантів), працівників правоохоронних органів.

ISBN 966-02-1979-2

© Колектив авторів, 2001

Потреба у створенні науково-практичного та документально-джерельного комплексу нового типу з проблем нелегальної міграції та торгівлі "живим товаром" назрівала давно як своєрідна відповідь на виклик світовому співтовариству з боку транснаціональної злочинності, кримінальних угруповань, що брутально порушують права мігранта, принижують честь і гідність людини.

Підготовка комплексу пов'язана з реалізацією завдань, поставлених Парламентською Асамблеєю Ради Європи (березень 1997 р.) щодо підвищення поінформованості громадськості з питань нелегальної міграції та торгівлі людьми. І це не випадково, адже за своєю сутністю торгівля жінками та дітьми є сучасною формою рабства, пов'язаною з викраданням, насильством і безжалюбною експлуатацією людських істот, і, безумовно, заслуговує на осуд. Лише в 1997 р. 700000 жінок і дітей різних національностей стали в усьому світі об'єктами купівлі-продажу, з них 175000 походять з країн колишнього Радянського Союзу.

"Гаазька Міністерська Декларація Європейських рекомендацій стосовно ефективних заходів щодо запобігання торгівлі жінками з метою

сексуальної експлуатації та боротьби з нею" (квітень 1997 р.), попри інше, наголосила на гострій потребі підтримувати освітні програми як такі, що збільшують можливості системи, серед поліції, юристів та працівників у галузях юридичної, психологічної, медичної та соціальної допомоги. Водночас Рекомендації наголошують на необхідності забезпечити тренування фахівців, щоб вони змогли розпізнати жертви торгівлі та виконати відповідні дії.

Значним стимулом для створення книги стали положення ОБСЄ, що містяться в "Запропонованому плані заходів на 2000 рік з боротьби з торгівлею людьми" (листопад 1999 р.) і стосуються забезпечення всіх членів місії основною інформацією щодо феномена торгівлі людьми та примусової проституції, а також їхнього впливу на права людини та дотримання законності. Йдеться про розробку реальної та придатної стратегії навчання. План ОБСЄ передбачає також запровадження навчання для працівників поліції, суддів та працівників прокуратури, спрямованого на розширення можливостей працівників охорони правопорядку та юридичних органів у боротьбі з торгівлею "живим товаром".

Згідно з рекомендаціями ОБСЄ комплекс містить інформацію щодо причин та наслідків контрабанди людей, прав людини та міжнародних стандартів, практики конкретної країни (регіону), а також специфічні закони та вироблені на основі практичної діяльності методи боротьби з нелегальною міграцією, торгівлею людьми та організованою злочинністю.

Розділ 11. МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ ТА ЇЇ УЧАСТЬ У ЗАБОРОНЕНІЙ ТОРГІВЛІ ЖІНКАМИ ТА ДІТЬМИ, ЩО ВВОЗЯТЬСЯ ІЗ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

<i>(Емі О'Нейл Річард)</i>	515
11.1. Азіатська організована злочинність.....	515
11.2. Злочинна діяльність так званої Тріади.....	516
11.3. Японська організована злочинність.....	517
11.4. Тайські кримінальні мережі.....	518
11.5. Діяльність російської та української організованої злочинності.....	519
11.6. Грузинські банди торговців "живим товаром".....	521
11.7. Польські злочинні групи.....	522
11.8. Албанські злочинні групи та нігерійські банди торговців жінками.....	523

Розділ 12. МЕХАНІЗМИ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ЖІНОК ТА ДОСВІД ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ НА МІЖНАРОДНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ (К. Левченко).....

12.1. Дотримання прав жінок – нагальна проблема сучасного міжнародного розвитку.....	526
12.2. Гаазька Міністерська Декларація Європейських рекомендацій.....	530
12.3. Механізми контролю за дотриманням прав жінок на національному рівні.....	532
12.4. Діяльність Національної Ради по боротьбі з контрабандою людей і Україна.....	538
12.5. Комплексна програма боротьби та запобігання торгівлі жінками і дітьми.....	539

Розділ 13. СТАНДАРТНІ ПРИНЦИПИ ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ОСІБ, ЯКІ СТАЛИ ОБ'ЄКТОМ ТОРГІВЛІ (В. Горбунова та І. Шваб).....

13.1. Конвенція ООН "Про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами".....	543
13.2. Принципи ставлення до осіб, які постраждали від торгівлі людьми.....	544
13.3. Доступ до правосуддя осіб, що постраждали від торгівлі людьми.....	551
13.4. Репатріація та реінтеграція осіб, які постраждали від торгівлі людьми.....	553
13.5. Надання медичних та інших послуг.....	556
13.6. Міждержавне співробітництво.....	557

Розділ 14. ТОРГІВЛЯ ЖІНКАМИ ТА ПРИМУСОВА ПРОСТИТУЦІЯ У ДЕРЖАВАХ – ЧЛЕНАХ РАДИ ЄВРОПИ

<i>(Рената Вольвенд)</i>	559
14.1. Короткий виклад.....	559
14.2. Пояснювальна записка.....	562
14.3. Проблеми, що потребують вирішення і можливі шляхи їх розв'язання.....	565
14.4. Можливий внесок різних організацій.....	569
14.5. Необхідність Конвенції Ради Європи.....	574

Розділ 15. ПЛАН ЗАХОДІВ ОБСЄ ПО БОРЬТБІ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ (листопад 1999 р.)

<i>(матеріали ОБСЄ)</i>	577
15.1. Загальні характеристики Плану заходів.....	577
15.2. Пропозиції щодо заходів ОБСЄ.....	578
15.3. Визначення торгівлі людьми та основні принципи політики.....	582
15.4. Діяльність регіональних місій ОБСЄ.....	589
15.5. Мандат БДІПЛ.....	591
15.6. Нові проекти ОБСЄ щодо боротьби з торгівлею	

"живим товаром".....	595
15.7. Моделі проектів ОБСЄ щодо запобігання та боротьбі з торгівлею людьми.....	601
15.8. Навчальні семінари для працівників правоохоронних органів та юридичних працівників з питань торгівлі людьми.....	604
15.9. Проект з привернення уваги громадськості до торгівлі людьми (приклад: Косово).....	606
Розділ 16. ІНІЦІАТИВИ АДМІНІСТРАЦІЇ США У СФЕРІ БОРотьБИ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ (матеріали юридичного відділу посольства США в Україні).....	
16.1. Запобігання торгівлі людьми.....	609
16.2. Заходи США щодо захисту та підтримки жертв торгівлі людьми.....	610
16.3. Кримінальне та судове переслідування торговців.....	610
16.4. Багатосторонні та двосторонні програми	610
16.5. Співпраця США та України у контексті посилення боротьби з торгівлею жінками та дітьми...	611
Розділ 17. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ЖІНКАМИ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ: СУЧАСНІ ПРОЯВИ РАБСТВА ТА ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ (Емі О'Нейл Річард).....	
17.1. Заборонена торгівля: глобальна залежність....	618
17.2. Масштаби торгівлі людьми у країні.....	620
17.3. Специфіка в'їзду до США, маршрути.....	623
17.4. Діяльність у США угруповань, які спеціалізуються на торгівлі жінками і дівчатами....	628
17.5. Прибутки від торгівлі людьми.....	635
17.6. Проблеми розслідування справ щодо торгівлі людьми.....	646
17.7. Затримання та депортація жертв торгівлі людьми.....	657
17.8. Попередження торгівлі людьми у США.....	662
17.9. Система захисту та допомога жертвам торгівлі людьми.....	664
Розділ 18. АЗИАТСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ІНІЦІАТИВА ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ. ПРОЕКТ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ (матеріали посольства США в Україні).....	
18.1. Державна програма США боротьби з торгівлею людьми.....	671
18.2. Притулки для жертв торгівлі людьми як вид їхнього захисту.....	676
18.3. Проблемні питання щодо надання допомоги потерпілим у США.....	678
18.4. Програми забезпечення допомоги жертвам торгівлі людьми.....	679
18.5. Система запобігання торгівлі людьми.....	684
18.6. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби з торгівлею людьми.....	685
18.7. Переслідування та притягнення до відповідальності осіб, причетних до організації торгівлі людьми.....	687
Розділ 19. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА БОРотьБА ІЗ НЕЗАКОННОЮ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ (С. Акімов, Р. Безпальча, Тініка Бекер, Рената Вольвенд, О. Горбунова, Ірена Девід, В. Захаров, О. Ковальчук, Н. Лакуза-Сачук, К. Левченко, В. Неволя, Тояіаш Перніцькі, П.Кондратьєв, Еліза Цакірі).....	
19.1. Торгівля жінками як правова, моральна та психологічна проблема.....	696
19.2. Міжнародно-правова боротьба з проституцією...	701
19.3. Міжнародне законодавство та законодавство європейських держав щодо торгівлі людьми.....	707
19.4. Дозвіл на проживання, візова політика.....	713
19.5. Дозвіл на роботу.....	714
19.6. Спільна інформаційна кампанія США та Європейського Союзу щодо запобігання торгівлі жінками.....	726
19.7. Порушення прав і свобод українських жінок за кордоном.....	730
19.8. Досвід Нідерландів, Польщі та Таїланду щодо подолання торгівлі жінками. Додаток II Доповіді про торгівлю жінками і примусову проституцію у державах-членах Ради Європи (березень 1997 р.).....	736

Розділ 20. ТОРГІВЛЯ ЖІНКАМИ В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНА СИТУАЦІЯ ТА ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА (<i>К. Левченко</i>).....	761
20.1. Становище жінок в Україні.....	761
20.2. Чинники поширення торгівлі жінками в Україні.....	763
20.3. Українське законодавство проти торгівлі жінками.....	767
20.4. Програма запобігання торгівлі жінками та дітьми в Україні.....	774
20.5. Діяльність міжнародної програми "Ла Страда" в Україні.....	778
Розділ 21. ПРОФІЛАКТИКА ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ (<i>В.Сущенко, В. Антипов</i>).....	782
21.1. Вступ.....	782
21.2. Правова регуляція попередження злочинності в Україні.....	786
21.3. Національна програма попередження злочинності.....	791
21.4. Основні форми превентивних дій в Україні.....	794
Розділ 22. ПРОФІЛАКТИКА НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ (<i>В.Олефір</i>).....	839
22.1. Вступ.....	839
22.2. Правове регулювання міграційних процесів в Україні.....	841
22.3. Міграція в контексті національної безпеки....	844
22.4. Вплив нелегальної міграції на громадський порядок в державі, її профілактика.....	846
22.5. Пропозиції.....	855
Розділ 23. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ (<i>В. Колпаков, О. Кузьменко</i>).....	861
23.1. Поняття адміністративно-правового механізму протидії нелегальній міграції	861
23.2. Організаційно-правові способи протидії нелегальній міграції.....	868
23.3. Нормативні основи протидії нелегальній міграції.....	870
23.4. Суб'єкти протидії нелегальній міграції в Україні.....	894
23.5. Попередження і припинення в механізмі протидії нелегальній міграції.....	913
23.6. Адміністративна відповідальність в механізмі протидії нелегальній міграції.....	924
Розділ 24. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ З ПИТАНЬ БОРОТЬБИ З ТОРГІВЛЕЮ ЖІНКАМИ ТА ДІТЬМИ (<i>В.Глушков, В. Іващенко</i>).....	946
24.1. Міжнародна увага до торгівлі жінками як певного виду злочину та заходи Європейського співтовариства по боротьбі з торгівлею людьми.....	946
24.2. Внутрішньодержавна профілактика торгівлі жінками та дітьми.....	949
24.3. Роль неурядових організацій у попередженні цього злочину.....	951
24.4. Висновки та пропозиції щодо запобігання торгівлі людьми.....	955
Розділ 25. ЗАПОБІГАННЯ СУЧАСНИМ ФОРМАМ РАБСТВА ТА РАБОТОРГІВЛІ (<i>автор Н.Карпачова</i>).....	960
25.1. Торгівля людьми як одне із найбрутальніших та масових порушень прав та свобод людини.....	960
25.2. Ініціатива Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері запобігання торгівлі людьми.....	961
25.3. Пропозиції щодо запобігання і припинення грубих і масових порушень прав людини, спричинених торгівлею людьми.....	974
Рекомендована література (<i>С. Римаренко, І.Сєрва</i>).....	976